

LINSCHOTEN-VEREENIGING

NIEUWSBRIEF 2021 – I

L.S.,

Van de theoloog, filosoof en kerkvader Augustinus van Hippo, die leefde van 354 tot 430, is de uitspraak bekend 'De wereld is een boek. Wie niet reist, leest enkel één bladzijde'. Hoewel hij dus oproept om reizen te maken om het complete boek uit te kunnen lezen, gelden helaas nog steeds beperkingen en heerst er een negatief reisadvies voor verschillende landen. Ook de Linschoten-Vereeniging wacht met smart op versoepelingen van de maatregelen. Het devies is daarom nog steeds om geduld te betrachten. Dat je dit ook als een 'feestje' kunt zien, getuigt een slinger die de secretaris in zijn woonplaats voor een raam zag hangen en fotografeerde. Hopelijk heeft u ook nog geduld en kunt u volhouden en wachten totdat iedereen een vaccinatie heeft ontvangen.

LINSCHOTEN-VEREENIGING
OPGERICHT 7 MAART 1908

En pak anders gewoon nog eens een deel van onze onvolprezen reeks uit de kast!

Het bestuur wenst alle leden en hun dierbaren een goede gezondheid toe en hopelijk zullen zij die ziek zijn spoedig herstellen.

Het bestuur van de Linschoten-Vereeniging hoopt van harte dat de reguliere activiteiten op niet al te lange termijn weer op een fysieke wijze door kunnen gaan. In 2020 was de Vereeniging praktisch onzichtbaar, maar op 6 februari 2021 kon online de ledenvergadering van 2020 worden gehouden. Hoewel geen fysieke interactie mogelijk was, stemden veel leden hun computers erop af en stelden zij deze digitale bijeenkomst erg op prijs.

Online ledenvergadering 2021

Dat heeft het bestuur erin gesterkt ook de ledenvergadering van 2021 online te houden. Deze vindt plaats op zaterdag 12 juni 2021 en begint om 13.00 uur. Bijgaand ontvangt u hiervan de agenda en gegevens over de aanmelding.

Alleen leden, die zich aanmelden voor de ledenvergadering, ontvangen een link naar de online ledenvergadering om deze via Zoom

secretariaat: Duivestein 3, 2641 LG Pijnacker
+31 (0)15 – 369 20 93

secretaris@linschoten-vereeniging.nl
www.linschoten-vereeniging.nl

te kunnen volgen. De vergaderstukken komen binnenkort op de website beschikbaar. Een van de agendapunten tijdens de ledenvergadering is de uitreiking van de Linschoten-Penning 2021 aan Prof. Dr. Henk J. den Heijer, emeritus-hoogleraar zee geschiedenis en voorzitter van de Linschoten-Vereeniging in de periode 2006-2010.

De jury zal in de lofrede uitvoerig ingaan op de verdiensten van Den Heijer op het gebied van het historisch reisverhaal als redenen voor het ontvangen van de zestiende Linschoten-Penning.

Den Heijer is de bezorger van maar liefst drie Linschotendelen, t.w. 99, 105 en 114.

Verder zal na afloop van de ledenvergadering deel 119 worden gepresenteerd. Het bestuur keek hier al lange tijd naar uit, maar vanwege de coronabeperkingen en het vele werk aan het omvangrijke manuscript en illustratiemateriaal werd besloten om de verschijning uit te stellen naar 2021.

In de vorige nieuwsbrief is al vooruitgeblikt naar de uitgave van de reisdagboeken en natuurtekeningen van Pieter van Oort (1804-

1834), die een van de hoogtepunten vormen binnen de collectie van Naturalis Biodiversity Center in Leiden. Als geen andere Nederlandse tekenaar in de eerste helft van de negentiende eeuw wist Van Oort planten en dieren te verbeelden. Zijn tekeningen en ook zijn reisdagboeken zijn voor de biologen van vandaag nog steeds uitermate relevant. De reisdagboeken en natuurtekeningen van Van Oort brengen het lezerspubliek in aanraking met de geschiedenis van biodiversiteitsvraagstukken. Niet alleen nu, maar ook in het verleden dachten mensen na over een goede verhouding tussen mens en natuur. De wijze waarop er toen werd gedacht en ingegrepen, bepaalt nog steeds de huidige biodiversiteit en daardoor het onderzoek naar het behoud ervan.

Het bestuur van de Linschoten-Vereeniging is ontzettend blij dat veel fondsen financieel wilden bijdragen aan deze uitgave.

Sinds haar oprichting in 1908 heeft de Linschoten-Vereeniging zeer veel bijzondere reisverhalen gepubliceerd. De delen 119 en 120 rekenen wij nu al tot de hoogtepunten in onze reeks. Wij hopen van harte dat u het hiermee eens zult zijn! Plus-leden krijgen hun exemplaar van deel 119 thuisbezorgd. Deel 120 verschijnt komend najaar en zal hopelijk tijdens een fysieke bijeenkomst worden gepresenteerd. De beoogde locatie hiervoor is Naturalis. Zeer recent werd bekendgemaakt dat Naturalis is uitgeroepen tot Europees Museum van het Jaar, zie:

<https://nos.nl/artikel/2379661-naturalis-verkozen-tot-europees-museum-van-het-jaar>

Een reden te meer om uit te zien naar het najaar!

‘Nae’t leven uytgeworpen’

‘Nae’t leven uytgeworpen’, oftewel ‘naar het leven getekend’, is de uitdrukking die Jan Huygen van Linschoten, de pionier van het Noord-Nederlandse reisgeschrift en naamgever van onze Vereeniging, gebruikt wanneer hij het heeft over de wijze waarop Oost-Indische planten in zijn befaamde

Itinerario werden afgebeeld. Onder de titel 'Nae 't leven uytgeworpen'. *Fauna en flora in de illustraties van Nederlandse gedrukte reisgeschriften (1596-1646)* schreef Roel Van Laethem in het academiejaar 2009-2010 een masterscriptie aan de Universiteit Gent. De tekst van deze scriptie is mogelijk interessant zijn voor de leden van de Linschoten-Vereeniging, want er wordt heel wat gerefereerd naar de publicaties van de Vereeniging. Hieronder vindt u de link naar de full text van de scriptie:

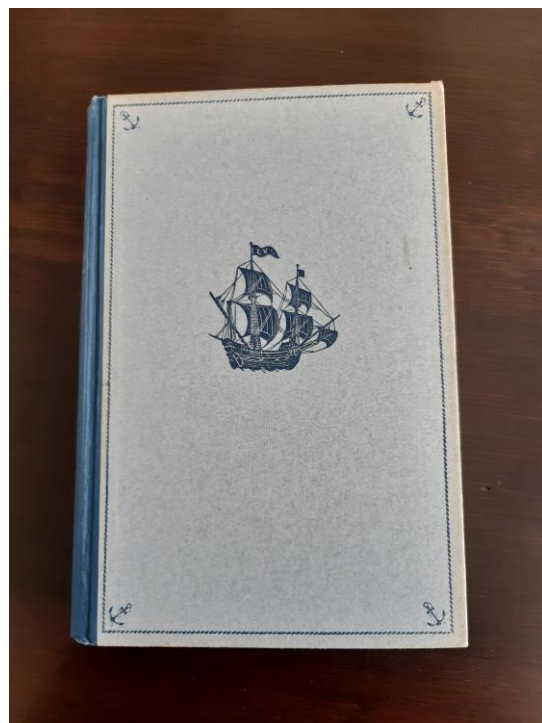
https://lib.ugent.be/fulltxt/RUG01/001/457/687/RUG01-001457687_2011_0001_AC.pdf

Uitgave jaarnaal Van Braam Houckgeest
Mevrouw Nanet van Braam Houckgeest nam contact op met de Vereeniging vanwege het volgende. Haar vader heeft in de jaren '80 van de vorige eeuw contact gehad met de Vereeniging over de uitgave van het reisjournaal van Andreas Everardus van Braam Houckgeest (1739-1801), die in 1794/5 Keizer Qianlong van China heeft bezocht. Hij hield van de reis van Macao naar Peking (en v.v.) en het verblijf bij de Keizer een jaarnaal bij, dat bewaard is gebleven en zich bevindt in het Nationaal Archief in Den Haag. Door gebrek aan tijd en geld is het destijds niet gelukt om het jaarnaal uit te geven in de serie van de Linschoten-Vereeniging, maar die uitgave gaat er nu toch komen. Mevrouw Van Braam Houckgeest is in juni 2019 begonnen met het uittypen en corrigeren van de scans, en parallel daaraan met het schrijven van een introductie. Alles is nu zo goed als klaar en Uitgeverij Verloren zal het boek graag uitgeven, zodat het in het najaar van 2021 zal verschijnen.

Diverse uitvoeringen Linschotendelen?

Een van onze leden viel het op dat van de oudere delen uit de jaren '30 van de vorige eeuw vaak twee verschillende uitgaven te koop zijn van de Linschotendelen: soms in vol linnen met het gouden scheepje erop, maar ze zijn er ook met alleen een blauwe

rug en dan een neutraal kartonnen voorkant met een zwart schip in inkt erop. Onduidelijk is wat hiervan de verklaring is. Maakte uitgeverij Nijhoff in die jaren misschien twee uitgaven, een sjiekere in vol linnen en een goedkopere met alleen een linnen rug? In zijn essay over de geschiedenis van de Linschoten-Vereeniging in het jubileumboek *Reizen door de eeuwen heen. 100 jaar Linschoten-Vereeniging (1908-2008)* schrijft Femme Gaastra dat in 1944 de drukkerij van Nijhoff, de toenmalige uitgever van de werken, door de Duitsers werd leeggeroofd. Al het papier en lood werd meegenomen, waaronder het zetsel van de twee delen van de ontdekkingsreis van Schouten en Lemaire (deel 49 van de serie). In 1946 werden deze in een voorlopige uitgave op goedkoop papier uitgebracht. Later konden de leden deze dan omruilen voor een exemplaar van de gebruikelijke kwaliteit en uitvoering. Of een dergelijke praktijk ook al in de jaren '30 gangbaar was, is niet bekend.

Desgevraagd gaf oud-secretaris Pieter Jan Klapwijk aan dat Femme Gaastra ook schrijft over een teruggang in het ledental in de jaren

'30, waarschijnlijk ten gevolge van de economische crisis. De in 1925 doorgevoerde contributieverhoging van tien naar vijftien gulden werd in 1932 weer ongedaan gemaakt, wat de daling van het ledental overigens niet tegenhield.

Gaastra noemt deze 'armeluisuitvoering' niet, maar misschien moet de goedkopere uitvoering in dit licht worden gezien. Met een blauwe rug vallen deze delen in de boekenkast niet zo uit de toon naast de op de gebruikelijke wijze uitgevoerde delen. En misschien is het zwarte schip op het voorplat wel hetzelfde als dat op de publicatie *De Eerste Schipvaart der Hollanders naar Oost-Indië, 1595-1597* door J.C. Mollema uit 1936, dat door Nijhoff is uitgegeven buiten de reeks, maar wél met een duidelijke link naar de delen 7, 25 en 33. Deze publicatie is in twee verschillende uitgaven gepubliceerd: een in Linschotenblauwe band en een in een oranjekleurige band – mét een scheepje erop (zie afbeelding). Misschien is dit dus de verklaring voor het feit dat er in de jaren '30 ook een eenvoudige editie van sommige delen is verschenen. Wie hierover meer weet en kan vertellen, kan zich wenden tot de secretaris.

Uitgeversnieuws

Vanaf 1985 (deel 84) verzorgt de Walburg Pers de uitgaven van de Linschoten-Vereeniging in de karakteristieke harde blauwe kaft met gouden opdruk. Bij het overlijden van directeur-uitgever Pieter Schriks in 2017 is gezocht naar een nieuwe eigenaar en die is gevonden in de persoon van Jan-Peter Wissink, directeur van Amsterdam University Press. De Walburg Pers blijft als zelfstandige uitgeverij opereren, maar voortaan onder de vlag van Amsterdam University Press. Het bestuur heeft nauw contact met de nieuwe eigenaar en heeft in de persoon van Anja van Leusden een nieuw aanspreekpunt. Zij is een zeer ervaren uitgever, afkomstig van uitgeverij Verloren in Hilversum. Het bestuur draagt er vanzelfsprekend zorg voor dat de uitgaven van de Linschoten-Vereeniging

dezelfde uitvoering en uitstraling blijven behouden, zoals u bent gewend.

Voor verzamelaars van de Linschotenreeks verandert er niets, met uitzondering van een lichte aanpassing van het logo van de uitgever op het stofomslag en op de titelpagina.

AVG

Al enkele keren is in de nieuwsbrief aandacht gevraagd voor de AVG, de Algemene Verordening Gegevensbescherming. Deze is sinds 25 mei 2018 van toepassing. Ook de Linschoten-Vereeniging hanteert een privacybeleid, waarmee wij garanderen zorgvuldig en vertrouwelijk met uw persoonlijke gegevens om te gaan. Dit staat ook verwoord in de privacyverklaring, die op de website is geplaatst. Zie: <https://www.linschoten-vereiniging.nl/nl/privacyverklaring>. Het bestuur wil graag van alle leden expliciete toestemming voor het verwerken van uw persoonsgegevens. Nog niet alle leden hebben hiervoor de privacyverklaring op de website ingevuld en opgestuurd. Wie dat nog niet heeft gedaan, wordt van harte uitgenodigd dit alsnog te doen. Deze is te vinden via:

<https://www.linschoten-vereiniging.nl/nl/gegevensverwerking>

Colofon

© Linschoten-Vereeniging, 2021